

מי שמתו פרק שלישי ברכות

כג

עין משפט
גר מצוה

נח א מוי' פיד מה' תפלה הלכה ג סג עשין יט טושיע או'ח סימן קד טעוף ס' נב ב ג מוי' שם ט' סג טושיע או'ח סימן זג טעוף א' ס' ד מוי' וסג טושיע שם טעוף א' ג ס' א ה' מוי' פיד מה' תפילין הלכה י' סג עשין כב טושיע או'ח סימן זג טעוף ס' [כך אלפס כלן וכו'] תפילין דף ע"ב : סב : מוי' וסג טושיע שם טעוף א' : [ח מוי' שם] : סג ח ס' מוי' וסג טושיע שם טעוף ס' : סד כ ל מוי' שם הלכה יט טושיע שם טעוף : שם טעוף :

ואיתומא רב יתורה עד פרסה כלי' רש"י

רב נסים גאון

פכין קטנים מצילין באהל חבת עיקרה בספרי (פרשת תהי) וכל כלי מצוה בכלי תרש הכתוב מדבר סח ח"ל פתוח ואפילו כל שתוא (והואיל ותוא) [תוא] סמא באהל חבת לפיכך אם יהיה מוקף בצמוד פתול מציל על סח שכתובי פרטפרש חתם נמי וכל כלי פתוח סימן אטור כלים מצילין בצמיד פתול באהל חבת ואטור עור סמא תוא אין ח"ל הוא אלא הוא שציל על עצמו וכשבת ב' אטור רבי עקיבא (דף סד) ובבבא קמא ב' כיצור הרגל מועדת (דף כה) נרמי' תניא מפך במת מנין ודין הוא ומה פכין קטנים ששהירין בוב פמאין גמח :

[בר בריה כלי' וכו'] כסאלות ס' גא וכו' חתא לקמן כד:]

הגהות הב"ה

(ה) גמ' חתא דמתני' לה כמתניתא וכו' אמר רב זבד אמר רב יוחנן עד פרסה :

גליון השר

תוס' ד"ס סגרי וכו' שמקבלין טומאה נאהל סמא כדאיתא במס' דף ג' ע"א :

חיישינן שמא יפנה בהן ואסור. ודוקא צבית הכסא קבוע חיישינן שמא יפנה בהן אצל צבית הכסא ערלי שאין רגילים לפנות שם מותר להסקין בהן ולא חיישינן שמא יפנה בהן והא דתניא לקמן לא יסתין בהן אפילו צבית הכסא ערלי היינו דוקא כשאוהזין בידו דחיישינן שמא יפסק בהן הנילוות אס יפלו מים על רגליו או יגע בלחמה : **שהרי** פכין קטנים מוליין בלחל המות. ועל כרחק מטעם אויר הוא דלי לית בהו אויר כלל לא היו מוליין דהו כמו אוכלין שנבלין בטעם שמתקבלין טומאה בלחל חמת דברים

גברא חויה הוא ותפלתו תפלה תנו רבנן והנצרך לנקביו אל יתפלל ואם התפלל תפלתו תועבה אמר רב זבד ואיתומא רב יהודה לא שנו אלא שאינו יכול לשהות בעצמו אבל אם יכול לשהות בעצמו תפלתו תפלה ועד כמה אמר רב ששת יעד פרסה איכא דמתני לה אמתניתא במה דברים אמורים כשאין יכול לעמוד על עצמו אבל אם יכול לעמוד על עצמו תפלתו תפלה ועד כמה אמר רב זבד (ה) יעד פרסה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן * הנצרך לנקביו הרי זה לא יתפלל הכון לקראת אלהיך ישראל ואמר רבי שמואל בר נחמני עצמך שלא תחטא ואם תחטא הבא קרבן לפני וקרוב לשמוע * (דברי חכמים) אמר רבא הוי קרוב לשמוע דברי חכמים שאם חוטאים מביאים קרבן ועושים תשובה מתחת הכסילים [ובח] אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים קרבן ואין עושים תשובה כי אינם יודעים לעשות רע אי הכי צדיקים נינהו אלא אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים קרבן ואינם יודעים אם על הטובה הם מביאים אם על הרעה הם מביאים אמר הקב"ה בין טוב לרע אינן מבחינים והם מביאים קרבן לפני רב אשי ואיתומא רב חנינא בר פפא אמר שמור נקבך בשעה שאתה עומד בתפלה לפני. תנו רבנן * הנכנס לבית הכסא חולץ תפיליו ברחוק ד' אמות ונכנס אמר רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת לא שנו אלא בית הכסא קבוע אבל בית הכסא ערלי חולץ ונפנה לאלתר וכשהוא יוצא מרחיק ד' אמות ומניחן מפני שעשאו בית הכסא קבוע איבעיא להו מהו שיכנס אדם בתפילין לבית הכסא קבוע להשתין מים רבינא שרי רב אדא בר מתנא 'אסר אתו שייליה לרבא אמר להו אסור חיישינן שמא יפנה בהן ואמרי לה שמא יפיה בהן תניא אידך הנכנס לבית הכסא קבוע חולץ תפיליו ברחוק ד' אמות ומניחן בחלון הסמוך לרשות הרבים ונכנס וכשהוא יוצא מרחיק ד' אמות ומניחן דברי בית שמאי ובית הלל אומרים אוהזין בידו ונכנס ר"ע אומר אוהזין בבגדו ונכנס בבגדו ס"ד זימנין מישתלי להו ונפלי אלא אימא אוהזין בבגדו ובידו ונכנס ומניחם בחורין הסמוכים לבית הכסא [ח] ולא יניחם בחורין הסמוכים לרשות הרבים שמא יטלו אותם עוברי דרכים ויבא לידי חשד ומעשה בתלמוד אחד שהניח תפיליו בחורין הסמוכים לרשות הרבים ובאת זונה אחת ונמלתן ובאת לבית המדרש ואמרה ראו מה נתן לי פלוני בשכרי כיון ששמע אותו תלמיד כך עלה לראש הגג ונפל ומת באותה שעה התקינו ר"שיא אוהזין בבגדו ובידו ונכנס תנו רבנן בראשונה היו מניחין תפילין בחורין הסמוכים לבית הכסא ובאין עכברים ונוטלין אותן התקינו שיהיו מניחין אותן בחלונות הסמוכות לרשות הרבים ובאין עוברי דרכים ונוטלין אותן התקינו שיהא אוהזין בידו ונכנס אמר רבי מיאשא * בריה דרבי' הלכה גולגל כמין ספר ואוהזין בימינו כנגד לבו אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ובלבד שלא תהא רצועה יוצאת מתחת ידו טפח אמר רבי יעקב בר אחא אמר רבי זירא ילא שנו אלא שיש שהות ביום ללבשן אבל אין שהות ביום ללבשן עושה להן כמין כים טפח ומניחן * אמר רבא בר בר חנה אמר רבי יוחנן ביום גולגל כמין ספר ומניחן בידו כנגד לבו ובליילה עושה להן כמין כים טפח ומניחן אמר אביו ילא שנו אלא בבלי שהוא כליון אבל בבלי שאינו כליון אפילו פחות מטפח אמר מר זוטרא ואיתומא רב אשי תדע שהרי פכין קטנים מצילין באהל המת ואמר רבא בר בר חנה כי הוה אוליגן בתרית דרבי יוחנן כי הוה בעי למיעל לבית הכסא כי הוה נקיט תפילין לא הוה יחיב לן אמר תואיל ושרונהו רבנן נגטרן

מר סבר * אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ומר סבר למקום שפסק אמר רב אשי האי אם שהה אם לא שהה מיבעי ליה * אלא * דבולי עלמא אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש * והתם ברלא שהה קמיפלגי דמר סבר גברא דהויא הוא ואין ראוי ואין תפלתו תפלה ומר סבר גברא חויה הוא ותפלתו תפלה תנו רבנן

ואם התפלל תפלתו תועבה אמר רב זבד ואיתומא רב יהודה לא שנו אלא שאינו יכול לשהות בעצמו אבל אם יכול לשהות בעצמו תפלתו תפלה ועד כמה אמר רב ששת יעד פרסה איכא דמתני לה אמתניתא במה דברים אמורים כשאין יכול לעמוד על עצמו אבל אם יכול לעמוד על עצמו תפלתו תפלה ועד כמה אמר רב זבד (ה) יעד פרסה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן * הנצרך לנקביו הרי זה לא יתפלל הכון לקראת אלהיך ישראל ואמר רבי שמואל בר נחמני עצמך שלא תחטא ואם תחטא הבא קרבן לפני וקרוב לשמוע * (דברי חכמים) אמר רבא הוי קרוב לשמוע דברי חכמים שאם חוטאים מביאים קרבן ועושים תשובה מתחת הכסילים [ובח] אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים קרבן ואין עושים תשובה כי אינם יודעים לעשות רע אי הכי צדיקים נינהו אלא אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים קרבן ואינם יודעים אם על הטובה הם מביאים אם על הרעה הם מביאים אמר הקב"ה בין טוב לרע אינן מבחינים והם מביאים קרבן לפני רב אשי ואיתומא רב חנינא בר פפא אמר שמור נקבך בשעה שאתה עומד בתפלה לפני. תנו רבנן * הנכנס לבית הכסא חולץ תפיליו ברחוק ד' אמות ונכנס אמר רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת לא שנו אלא בית הכסא קבוע אבל בית הכסא ערלי חולץ ונפנה לאלתר וכשהוא יוצא מרחיק ד' אמות ומניחן מפני שעשאו בית הכסא קבוע איבעיא להו מהו שיכנס אדם בתפילין לבית הכסא קבוע להשתין מים רבינא שרי רב אדא בר מתנא 'אסר אתו שייליה לרבא אמר להו אסור חיישינן שמא יפנה בהן ואמרי לה שמא יפיה בהן תניא אידך הנכנס לבית הכסא קבוע חולץ תפיליו ברחוק ד' אמות ומניחן בחלון הסמוך לרשות הרבים ונכנס וכשהוא יוצא מרחיק ד' אמות ומניחן דברי בית שמאי ובית הלל אומרים אוהזין בידו ונכנס ר"ע אומר אוהזין בבגדו ונכנס בבגדו ס"ד זימנין מישתלי להו ונפלי אלא אימא אוהזין בבגדו ובידו ונכנס ומניחם בחורין הסמוכים לבית הכסא [ח] ולא יניחם בחורין הסמוכים לרשות הרבים שמא יטלו אותם עוברי דרכים ויבא לידי חשד ומעשה בתלמוד אחד שהניח תפיליו בחורין הסמוכים לרשות הרבים ובאת זונה אחת ונמלתן ובאת לבית המדרש ואמרה ראו מה נתן לי פלוני בשכרי כיון ששמע אותו תלמיד כך עלה לראש הגג ונפל ומת באותה שעה התקינו ר"שיא אוהזין בבגדו ובידו ונכנס תנו רבנן בראשונה היו מניחין תפילין בחורין הסמוכים לבית הכסא ובאין עכברים ונוטלין אותן התקינו שיהיו מניחין אותן בחלונות הסמוכות לרשות הרבים ובאין עוברי דרכים ונוטלין אותן התקינו שיהא אוהזין בידו ונכנס אמר רבי מיאשא * בריה דרבי' הלכה גולגל כמין ספר ואוהזין בימינו כנגד לבו אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ובלבד שלא תהא רצועה יוצאת מתחת ידו טפח אמר רבי יעקב בר אחא אמר רבי זירא ילא שנו אלא שיש שהות ביום ללבשן אבל אין שהות ביום ללבשן עושה להן כמין כים טפח ומניחן * אמר רבא בר בר חנה אמר רבי יוחנן ביום גולגל כמין ספר ומניחן בידו כנגד לבו ובליילה עושה להן כמין כים טפח ומניחן אמר אביו ילא שנו אלא בבלי שהוא כליון אבל בבלי שאינו כליון אפילו פחות מטפח אמר מר זוטרא ואיתומא רב אשי תדע שהרי פכין קטנים מצילין באהל המת ואמר רבא בר בר חנה כי הוה אוליגן בתרית דרבי יוחנן כי הוה בעי למיעל לבית הכסא כי הוה נקיט תפילין לא הוה יחיב לן אמר תואיל ושרונהו רבנן נגטרן

דמר סבר. כל המפסיק בתפלתו אם שהה כדי לגמור כולה חוזר לראש. כדאמרין גבי ק"ש לקמן בפירקין (דף כד:) ובסנהדרין קא מיפלגי הכא : האי אם שהה אם לא שהה מיבעי ליה. כדאמרין דרב חסדא ורב המנונא מיבעי ליה לאפלוגי בין שהה ללא שהה ומדלא אפלוגי שמע מינה אפילו בדלא שהה תורה אור קאמר : גברא דהויא הוא. כשהתחיל להתפלל והיה צריך לנקביו דהוי הוא מלהתפלל הלכך מה שהתפלל אינה תפלה וחוזר לראש : ומר סבר גברא חויה. אע"פ שאינו יכול להמתין עד שיסיים תפלתו תפלה ראויה היא מה שהתפלל קודם שתיבה : ועד כמה יכול להעמיד עצמו מנקביו שיהא מותר להתחיל בתפלה : איכא דמתני להאי במה דברים אמורים במתניתא גופא ולא משמעא דרב זבד ורב יהודה וכו' איירי אינהו כשיעורא הוא דאיירי : שמור עצמך שלא תחטא. ותלמודך רגלך ללכת אל בית האלהים להביא חטאת : הוי קרוב לשמוע. תשובה בהבאת קרבןך מתת אותו ככסילים בלא תשובה : שמור נקבך. מנין רגליך כמו להסך את רגליך (שמואל א' ב') שמור נקבך שלא יפוחו : בית הכסא קבוע. שיש בו טוה וכל דמי כסאות שבגמרא על פני השדה הם בלא חפירה : ערלי. שזה מתחיל עסקיו לעשותו בית הכסא : חולץ ונפנה לאלתר. ויחזו תפילין בידו כדאמרין לקמן ובקבוע נמי אוהזין בידו אלא שצריך לחלץ ברחוק ד' אמות שבזמן שהם בראשן הם צגלי ונגלי הדבר : מהו שיכנס בתפיליו. כשכן בראשן קאמר : שמא יפנה בהן. גדולים : בחורים הסמוכים לבית הכסא. לפנים מן הגדר צדה הוא נפנה זה מותן בחורים שבכותל : בחורים הסמוכים לרשות הרבים. חורי כותלי מחילות השדה שאין טעברים מניין במקום היווך בני אדם והוא יכנס לאחריו הגדר לפנות : גולגל. ברצועות שלהן : שלא תלא רצועה. שיש בה קדושה שהרי בהן הוא קושרן ובקשר גרלה צעשייתו כמין דל"ת על שם אחת מאותיות של שדי והש"ן עשוי ככותלי הקנינה המיונה והיו"ד עשויה בראש רצועת תפילין של יד ורצועה קטנה מאד כפוף לראש וגרלית כמין יו"ד : ואוהזין בימינו. שלא צבגדו כדי שלא יפלו : ביום. כשהוא חולגן בשביל בית הכסא גולגל כמין ספר כדאמרין : ובליילה. כשהוא חולגן צביתו על מנת להנמיט עד הבקר : עושה להם כים טפח. דחללו טפח דחציב הכלי אהל להפסיק בינם לקרקע : לא שט. דבעי טפח אלא ככלי שהוא כליון. כים העשוי ללכתן דכליון קרוב להיות בטל אללס הילכך צעיגן דבר הניכר שיהא חולץ צפניהם : שהרי פכין קטנים מוליין. בהיקף למיד פתול בלחל המת וחק על גב דלא הו טפח חייני : אמר תואיל ושרונהו רבנן. לאוהזין בידו משום שמירתן נגטרן

[לקמן כד:] ר"ס [ד:]

[פ"ל כג: חו"ס] ד"ס חלף

חוסתא ס"ב

[טעות הדפוס] וע' הטעמה בשין יעקב

סג סב

הרדבא דב"ה ד"ל קודם סא דר' יעקב כד חתא רש"י